

schouwburgen, welke wij bezochten, de macht van den proletarischen toeschouwer aantoonde. Hier ontving de arbeider het tooneelgezelschap bij zich aan huis, en het was een luisterrijk tehuis. Van verre reeds straalde het licht ons door den glazen wand van de hal en de daarboven liggende foyers tegemoet: een standbeeld van Lenin, bloemen, gemakkelijke stoelen aan den kant en vooral ruimte, ruimte naar alle zijden, zag men, als men binnen kwam. De schouwburgzaal zelve bleek vooral met het oog op den toeschouwer voortreffelijk gebouwd; op het tooneel leek men daarentegen niet met alle technische behoeften (voetlicht, souffleurshokje) rekening gehouden te hebben, misschien wel omdat op den duur de eigenlijke schouwburg toch ernaast zal komen en dit tooneel dan voor andere doeleinden zal moeten dienen. Ook de strakke, helwitte omlijsting van de tooneelruimte kwam althans deze voorstelling, met haar ouderwetsch naturalistisch decor, weinig ten goede. Dat waren echter kleine tekortkomingen in een gebouw, dat in zijn geheel een grootschen indruk maakt.

Niet minder indrukwekkend was de voorstelling, welke de Staatsopera-Stanislawski er van Tsarskaja Newesta gaf. Men had niet teveel gezegd, toen men vóór den aanvang van de voorstelling, het streven van het gezelschap omschreef als „de zanger tooneelspeler, het dramatische ensemble inplaats van het koor, de opera als handeling”. In deze uitvoering, waarin niet slechts de schoonheid van muziek en zang het doelwit van de uitvoerenden was, maar ook de scènische weergave van het menschenlijke conflict, dat zij vertolkten, werd deze opera van Rimski-Korsakof een aangrijpend muziekdrama. Hier was werkelijk het historische realisme, dat men in den Boljsjoj Teatr met de uiterlijke middelen had gezocht; hier herleefde de tijd van den Schrikkelijken Iwan, van bojaren en opritsjniki, kooplieden en het gemeene volk. En in deze sfeer van het verleden, dat niet door armoede aan scènische uitdrukkingmiddelen tot een leeg decor werd uitgehold, maar steeds muzikaal-plastische beweging bleef, was nu het zingen van Sjirowa, de Tsarenbruid, die, zelve in de zachte, nog haast kinderlijke lyriek van haar liefde voor Iwan Lykof verweven, tegelijk begeerd wordt door den opritsjnik Grigori Grjaznoj en aldus het slachtoffer wordt van de jaloezie van diens geliefde, Ljoebasja, en het zingen ook van Goldina, in de rol van deze laatste, niet slechts een vocaal, maar ook een dramatisch genot.

Zelfs de veranderingen, welke de Tweede Moskousche Kunstenaarschouwburg (Mchat II) in den tekst van Shakespeare's Twelfth Night or What you will heeft aangebracht, beteekenen nog geen kritisch ingrijpen in den inhoud. Hier heeft vooral het streven voorgezeten, om den gang van het spel begrijpelijker te maken voor de toeschouwersmassa, waarvoor het gespeeld wordt. Zoo vangt het stuk hier bijv. aan met de opvolgende scènes, waarin eerst Sebastiaan en dan Viola aan land spoelen en eerst daarna volgt de eigenlijke eerste scène, waar graaf Orsino beurtelings om muziek